

Nu op 9 augustus jl. de anonimiteit van de briefschrijver en die van de gemeente waarin de kwestie zich afspeelt door het Nederlands Dagblad is doorbroken, wil de redactie van deze website de lezer desondanks vragen om de ernst van deze lokale casus een positieve uitwerking te geven door een landelijke bezinning op gang te brengen over de grote waarde van het ambtsgeheim door de juiste toepassing daarvan.

Redactie Mijnerkinorde.nl

Beschrijving misstand rondom ambtsgeheim

Een van de misstanden die duidelijk wordt uit de casus is dat de kerkenraad vanuit de hem gegeven machtspositie in staat wordt gesteld het ambtsgeheim te misbruiken. Zo zijn er door de kerkenraad diverse kerkenraadsstukken geschreven, verspreid, besproken en gearhiveerd waarin sprake is van ernstige smaad en laster over een gemeentelid. Door zich te beroepen op het ambtsgeheim en onder het mom van vertrouwelijkheid worden deze schadelijke stukken vervolgens uit handen gehouden van het gemeentelid.

Eveneens met een beroep op het ambtsgeheim word ik als voormalig ambtsdrager door de kerkenraad onder druk gezet om deze smaad en laster toe te dekken. Ik zou alle stukken die ik rechtmatig heb verkregen en die bovendien geen zaken van pastoraat of leer en leven betreffen, moeten vernietigen en dat terwijl ik al jarenlang als partij deel uitmaak van het conflict. Ook mij wordt opgelegd het gemeentelid onwetend te laten en zo de doofpot gesloten te houden.

Een van de andere misstanden betreft het feit dat je als gemeentelid, zelfs samen met een ambtsdrager, je casus niet op basis van gelijkwaardigheid kunt voorleggen aan kerkelijke controlerende instanties. Bij zowel de adviseur, het college van visitatoren en de geschillencommissie ICG, is het de kerkenraad die blijft bepalen of er (en welke) stukken op tafel komen. Daarnaast blijft de kerkenraad als conflictpartij de (eenzijdige) communicatie richting de gemeente verzorgen, waardoor je als gemeentelid de facto wordt geïsoleerd.

Is dit waar het ambtsgeheim voor is bedoeld? Nee, dit kan en mag in een christelijke gemeente niet waar zijn. De beschermende werking van het ambtsgeheim wordt hier misbruikt als recht dat wordt ingezet voor de bescherming van de kerkenraad in plaats van de bescherming die het zou moeten bieden aan het gemeentelid.

Situatieschets

Van juni 2014 tot juni 2017 was ik lid van het moderamen in de GKv-gemeente waar de kwestie speelt. Ik was echter geen lid van de kerkenraad, maar ik maakte als voorzitter van de diaconie deel uit van het moderamen, waar alle niet-pastorale/niet-vertrouwelijke zaken worden voorbereid en behandeld. In deze periode vertrekken diverse leden uit onze gemeente vanwege onenigheid met het moderamen en de kerkenraad. Deze leden gaan naar naburige (andere) gemeenten en kerkgenootschappen. In mijn optiek gaat er veel fout en wordt er veel schade toegebracht door de opstelling en handelwijze van het moderamen/de kerkenraad in de kwestie die ik u voorleg.

Het begin van de casus

In deze periode spreken kerkleden de kerkenraad aan op hun handelen. Zij geven aan dat door de opstelling van de kerkenraad de gemeente niet wordt opgebouwd maar afgebroken. Om hun zorgen in kaart te brengen, verzoekt de kerkenraad de kerkleden om input voor een bespreking met het moderamen. Een gemeentelid schrijft hierop een pittige brief met de zorgen en aandachtspunten, een ander gemeentelid onderschrijft deze brief. Deze brief wordt echter door de preses opgevat als een (persoonlijke) aanval in plaats van een aan de kerkenraad gerichte oproep tot zelfreflectie. Hij stelt als voorzitter van de kerkenraad zonder enige vorm van overleg meteen vast dat er een conflict is met dit gemeentelid en cancelt het overleg. Zonder dat een van de kerkenraadsleden zich verdiept in wat er daadwerkelijk is geschreven en of er überhaupt wel iets speelt, wordt dit overgenomen door de kerkenraad. Die stelt het gemeentelid dan zonder enige vorm van besluitvorming op non-actief. Dit feit wordt vervolgens aan een deel van de gemeente per brief meegedeeld, zonder instemming van het betrokken gemeentelid. Op deze manier voorkomt de preses dat de zorgen, die veel breder leven, besproken kunnen worden.

Roep om herstel

Het gemeentelid heeft er alles aan gedaan om de verhoudingen weer te herstellen. Ze betuigt spijt over de toonzetting van de brief en ze gaat het gesprek daarover niet uit de weg. In plaats van de spijtbetuiging te omarmen en een open gesprek te hebben over de zorgen van het gemeentelid, houden de preses en de scriba zowel de spijtbetuiging als ook de wens voor een gesprek achter voor de kerkenraad. Wél schrijft de preses in zijn rol als voorzitter van de kerkenraad meerdere beschadigende brieven over het gemeentelid aan de kerkenraad en zo beïnvloedt hij – nota bene in zijn dubbele rol als preses én voorzitter – rechtstreeks de besluitvorming én de beeldvorming van de raad.

Besluiten zonder uitvoering

Een voorstel van het gemeentelid van april 2015 om het door een onpartijdige arbiter te laten uitzoeken, wordt door de kerkenraad overgenomen en vastgelegd in een kerkenraadsbesluit. Tot een uitvoering daarvan is het nooit gekomen, en daarover is ook geen enkele verantwoording afgelegd. Het valt de kerkenraad en het moderamen, inclusief mezelf, kwalijk te nemen dat er toen geen oprechte openheid van zaken is gegeven aan het gemeentelid. Het gemeentelid kent de brief van de preses (en ook andere brieven) niet. Sinds het verschijnen van deze website kan zij er uiteraard wel in geanonimiseerde vorm over beschikken, maar vooralsnog is zij nog niet toe aan het doornemen daarvan.

De kerkenraad wil de relatie met het gemeentelid wel herstellen, maar de preses blokkeert dit. Hierdoor zit de kerkenraad klem en wordt de uitvoering van meerdere besluiten voortdurend uitgesteld. Het bindingsformulier, waarin de trouwe uitvoering van kerkenraadsbesluiten wordt beloofd, is door alle ambtsdragers en dus ook door de preses ondertekend. Die handtekening blijkt in de praktijk van generlei waarde.

De kerkenraad besluit in juni 2015 nogmaals dat het lid in ere hersteld moet worden. Maar ook nu komt het niet tot een uitvoering van die besluiten omdat de preses weigert hieraan gehoor te geven. Bovendien vindt hij het niet passend dat de kerkenraad 'sorry' zou zeggen tegen een gemeentelid. De kerkenraad laat zich hierin opnieuw meeslepen want de weigering van de preses wordt ook nu gedoogd. Daarmee verliest de kerkenraad zijn taak ten opzichte van het gemeentelid volledig uit het oog.

Een beschadigend advies

Inmiddels is de kerkenraad het beu om veel tijd kwijt te zijn aan - zoals het door hen wordt gecommuniceerd - 'enkele moeilijke gemeenteleden'. Bijzonder, omdat het op dat moment (en ook nu nog) de kerkenraad zélf is die de sleutel in handen heeft om het conflict op te lossen. De beeldvorming over het gemeentelid, zoals die in vergaderingen door de preses steeds opnieuw wordt vormgegeven, is inmiddels echt slachtoffers aan het maken. Als het gemeentelid - tot ergernis van de kerkenraad - volhardend om uitvoering van de besluiten blijft vragen, wordt in februari 2016 besloten een externe adviseur aan te trekken. Deze zal de kerkenraad gaan horen en het betrokken gemeentelid. Van dit besluit worden diverse bij de kwestie betrokken gemeenteleden op de hoogte gesteld.

In het besluit is opgenomen dat de adviseur uiteraard geen banden mocht hebben met onze gemeente. Zonder enige vorm van overleg met de gemeenteleden wordt echter een voormalig predikant benoemd tot adviseur.

De adviseur komt in zijn advies tot een vernietigend oordeel over de betrokken gemeenteleden. Dit zonder dat hij hen over deze zaak heeft gehoord. Hij is hierin voorbijgegaan aan de feiten die in deze casus een rol spelen. Hij houdt zich bovendien niet aan de hem gegeven opdracht. In de volledige beschrijving van de casus licht ik dit verder toe. Tevens heeft hij de naam van andere betrokken gemeenteleden verder aangetast, zonder ook hen hiervan op de hoogte te stellen. Zijn voorstel uit het advies wordt overgenomen als besluit. Pas een half jaar later ontvangt een van de gemeenteleden een summiere samenvatting van het besluit, maar inzage in het advies dat nota bene over haar gaat zonder dat ze is gehoord, wordt haar geweigerd. In de samenvatting meldt de kerkenraad dat het conflict als beëindigd wordt beschouwd. Onbegrijpelijk, want hoe kan een kerkenraad als conflictpartij eenzijdig besluiten tot het beëindigen van een conflict? Bovendien is dit besluit op geen enkele wijze te verenigen met eerder genomen besluiten die de kerkenraad verplichten zich in te spannen om de gemeenteleden hun plek in de gemeente terug te geven.

Ondanks diverse gelegenheden om zich alsnog te verantwoorden bij de gemeenteleden weigert hij hierop in te gaan en dekt hij zich af door te verwijzen naar zijn opdrachtgever. Flauw, want hij heeft bij zijn advies meteen

gesteld dat het buiten het kerkrecht valt. Wat mij betreft is het onzin om betrokkenen naar zijn opdrachtgever te verwijzen, want hij heeft het over zijn broeders en zuster in zijn advies. Naar hén toe moet hij zich toch willen verantwoorden? Hij blijft dus nog steeds achter zijn advies van april 2016 staan. Ondanks dat het advies buiten het kerkrecht valt, voert de kerkenraad het vonnis van het Gerechtshof t.a.v. dit besluit niet uit. Het advies wordt zelfs in december 2019 nog steeds achtergehouden, de adviseur wordt hiermee beschermd.

Pas na tussenkomst van een door mij en een betrokken gemeentelid ingeschakelde advocaat komt de kerkenraad met de tekst van het excuus. Deze geeft ruimte voor een open gesprek. Een concrete invulling van het excuus is nodig. Op zich siert het de kerkenraad dat fouten, waaronder het verspreiden van onjuiste informatie, onduidelijkheid over besluiten en het niet meedelen van besluiten, in z'n algemeenheid worden benoemd. Er volgt een gesprek waarin afspraken worden gemaakt over onder andere een rectificatie en eerherstel in het kerkblad. De betrokken gemeenteleden zijn bereid om over alles heen te stappen als hun naam maar op een eerlijke manier gezuiverd wordt.

Maar helaas... Ook deze afspraken worden niet nagekomen. Het benoemen van de fouten in de excuusbrief en het opnieuw maken van afspraken leidt niet tot de volgende, noodzakelijke stap en een gedragsverandering bij de kerkenraad. Blijkbaar is de angst voor de inmiddels afgetreden preses nog zo groot dat zelfs rectificatie en eerherstel teveel gevraagd is van de kerkenraad. Het gemaakte excuus wordt echter gebruikt als deksel op de doofpot, want nu er eenmaal excuus is gemaakt mag er niet meer op hetgeen zich heeft afgespeeld teruggekomen worden door ons. Door aan de gemeente alleen maar te melden dat er excuus is gemaakt, zonder dat het excuus ooit is ingevuld, wordt voorkomen dat de gemeente verdere uitleg vraagt.

Dit was voor mij een dieptepunt, ik verloor met de betrokken gemeenteleden de moed op herstel. Maar erger, vanaf dit moment (januari 2017) is mijn vertrouwen in de intenties van de kerkenraad verdwenen. Hoe is het mogelijk dat er zo kort na het excuus waarin men zegt besef te hebben van verdriet en van geschonden vertrouwen, men wéér met gemaakte afspraken aan de haal gaat?

Toetsing binnen kerk niet mogelijk

Ik heb me binnen het moderamen al vanaf begin 2015 sterk gemaakt voor de betrokkenen. Vanaf juni 2017 ben ik geen lid meer van het moderamen en schaar ik me openlijk achter deze gemeenteleden om, ondanks de opstelling en schadelijke handelwijze van de kerkenraad, toch verzoening te bewerkstelligen. Samen hebben we de kwestie eerst aan de visitatoren (bijzondere kerkvisitatie) en later ook aan de Interkerkelijke Geschillencommissie (een onderzoekscommissie) voorgelegd. Beide instanties geven tot mijn verbazing en teleurstelling te kennen dat zij niet de stukken (lees: feiten) willen lezen die geleid hebben tot deze onverkwikkelijke zaak. Men stelt zelfs dat het uitsluitend aan de kerkenraad voorbehouden is om relevante stukken te leveren. Opmerkelijk, want dit betreft niet eens een pastorale zaak. ICG stelt zelfs dat het kennisnemen van feiten de onpartijdigheid zou schenden. Beide trajecten hebben ons en de kerkenraad jaren gekost. Op 9 december 2019 wordt duidelijk dat de leden van de ICG zeer ten onrechte geen onderzoek hebben ingesteld. Het is de vraag of de GKv of de ICG daarop aanspreekbaar is. Waar kun je dan als gemeentelid überhaupt nog terecht? Waar kun je als lid een eerlijke kans krijgen? Waar kun je laten onderzoeken of er wel of niet sprake is van een misstand? Een meldpunt voor mogelijk machtsmisbruik ontbreekt namelijk in de GKv. De Generale Synode van Goes gaat besluiten nemen over de plaats van de ICG in het kerkelijk recht. Een goede bezinning op de werkwijze is hier dus op z'n plek. Inmiddels is bespreking van een brief over ICG, die ook door mij is ondertekend, door de synode toegezegd (januari 2020).

Eenzijdig spreekverbod

Momenteel zet de kerkenraad mij en ook het gemeentelid zwaar onder druk middels brieven aan de gemeente. Daarin stelt men dat er al verzoening was bereikt, maar dat wij die zouden blokkeren en verstoren. Hoe kan je überhaupt eenzijdig vaststellen dat er verzoening is bereikt? Daar zijn m.i. twee partijen voor nodig. Verder wordt beweerd dat men desondanks tóch nog wél openstaat voor een gesprek. Suggestief en manipulerend, want de indruk wordt gewekt dat wij daar anders in staan. Tegelijkertijd belet diezelfde kerkenraad ons te spreken over het al dan niet bestaan van genomen besluiten en hoe deze worden nagekomen. Belet ons te

spreken over besluiten die door de kerkenraad zijn genomen onder druk van de preses en de door hem geschreven brieven. Op deze manier wordt het deksel weer vakkundig op de doofpot gehouden.

Voor verzoening is openheid nodig

In de bijbel en in navolging daarvan ook in de geldende Gkv-kerkorde, wordt echter een andere weg naar vrede gewezen. Juist omdat de betrokken gemeenteleden oprecht uit zijn op verzoening inzake dit conflict is het absoluut noodzakelijk dat deze kerkleden weten wat dan de inhoud van de brieven is. De betrokken gemeenteleden en ik dringen dan ook aan op openheid.

Openheid om te kunnen beoordelen wat de voorgehouden verzoening inhoudt. Pas als je weet wat er geschreven is, kan je met kennis van zaken daadwerkelijk beoordelen óf en hoe verzoening mogelijk is. De kerkenraad stelt in de excuusbrief verantwoordelijk te zijn voor het voortbestaan van het conflict. Toch weigert men nog altijd deze noodzakelijke openheid te geven. Dit strookt niet met elkaar. De vraag wordt dan ook noodgedwongen voorgelegd aan de rechter. Dit mondt uit in de opdracht van de rechter om een viertal documenten aan het gemeentelid ter inzage te verstrekken. De kerkenraad legt zich hier niet bij neer en gaat onder valse voorwendselen in hoger beroep. Daarnaast verstuurt de kerkenraad zonder afstemming brieven aan de gemeente waarin betrokkenen met naam en toenaam worden genoemd en waarin de gemeente wordt misleid en opgeruid door onjuiste informatie. Smaad en laster worden eenvoudigweg betiteld als 'pastoraal, intern en vertrouwelijk'.

Alles is erop gericht om de brief van 19 december 2015 uit handen te houden van betrokkenen. Het is onvoorstelbaar dat een kerkenraad er werkelijk alles voor over heeft (leugens over de inhoud van de brieven, financiële offers van de gemeente, maar zeker ook van betrokkenen, misbruik van het ambtsgeheim, omkering van het kerkrecht) om de getroffen geen erkenning te hoeven geven. Damage-control in plaats van omzien naar je broeder en zuster, eigen belang versus het belang van je naaste. Een kerkenraad mag niet beweren dat door ons verzoening wordt geblokkeerd, terwijl het de kerkenraad is die de inhoud en reden van die verzoening aan de andere partij onthoudt. Het hoger beroep van de kerkenraad loopt op een mislukking uit: nu moeten er 33 documenten ter inzage worden overlegd. Ook gaat het vonnis van het Gerechtshof zo ver dat notulen onder deze uitspraak zouden kunnen vallen. In deze kwestie spelen notulen van vergaderingen echter geen enkele rol. Op 17 december 2019 is de datum verstreken om in cassatie te gaan, maar is ook het vonnis niet uitgevoerd. Een en ander leidt ertoe dat de advocaat van de kerkenraad zich terugtrekt uit deze zaak. De privacygevoelige stukken worden naar zeggen met de gewone post meegestuurd, maar komen tot op heden (februari 2020) niet aan bij de betrokken kerkleden. De kerkenraad wil het vervolgens verder afhandelen zonder advocaten. Kort daarna geeft de kerkenraad aan alsnog niet in te willen gaan op de uitdrukkelijke wens van de betrokken kerkleden. Zij willen met verzoening op het oog open kunnen spreken met elkaar over de smaad en laster die over hen verspreid is. Dit is echter onbespreekbaar.

Gewetensnood

Ik heb in de afgelopen jaren ermaar gestreefd om binnen de gemeente tot heil en eer van mijn naasten te spreken en te handelen. Het vertrouwen dat gemeenteleden in ambtsdragers hebben, mag niet beschaamd worden. Nu de eer en goede naam van mijn naasten zo diep is geschonden en nu het mij al die jaren onmogelijk wordt gemaakt om daarin eerlijk en transparant te kunnen handelen, voel ik me niet langer gebonden aan de verplichting die de kerkenraad, met gebruikmaking van het ambtsgeheim, mij oplegt om de gelederen te sluiten en de doofpot gesloten te houden. Ik zou daarmee het onrecht laten bestaan.

Omzien naar elkaar, dat is een opdracht! Vanaf nu geef ik gehoor aan de opdracht om tot heil en eer van God en van mijn naaste te handelen. Als de kerkenraad mij moreel veroordeelt vanwege mijn openheid dan bevestigt dit mijn zekerheid dat hetgeen verborgen wordt gehouden het daglicht niet kan verdragen. Met het vrijgeven van de stukken kan ik mijn verhaal onderbouwen. Aan de kerkenraad is gevraagd om eventuele onjuistheden aan te geven, hiervan is echter geen gebruik gemaakt. De kerkenraad distantieert zich van de website en ontloopt daarmee ook op dit punt zijn verantwoordelijkheid.

Pas wanneer beide partijen (zie ook de Gkv-kerkorde artikel F75.2f) de feitelijke inhoud kennen kan er in mijn optiek pas oprecht sprake zijn van erkenning, excuses, vergeving en verzoening. Pas dan krijgt de term verzoening ook inhoud. Boven alles gun ik het deze mensen om weer een veilige en liefdevolle plek in een gemeente te kunnen zoeken, vinden en innemen. Hetzelfde geldt inmiddels voor mezelf. Een groot deel van de huidige kerkenraad heeft

tot op heden geen kennis genomen van de stukken waar het om draait. Dat is spijtig en biedt weinig kans op enig besef van wat er nodig is.

Door toedoen van de kerkenraad zijn gemeenteleden volledig geïsoleerd geraakt van de gemeente waarin zij juist altijd dienstbaar zijn geweest en een actieve rol hebben vervuld, waarin zij ook hun kennissenkring hadden. Door de eenzijdige informatieverstrekking is de gemeente tegen hen en mij opgezet. Kennissen van destijds haken af omdat zij liever niet in verband worden gebracht met een kwestie die als negatief wordt gepresenteerd en waarvan de ballast volledig op conto van het meest volhardende gemeentelid wordt geschreven.

In november 2018 heeft de kerkenraad een brief aan de gemeente geschreven waarin de betrokkenen zeer scherp worden veroordeeld. Deze brief is ingeslagen als een bom bij de betrokken gezinnen en heeft onherstelbaar schade aangericht; de brief ontwricht. Ik vind dat dit grote onrecht een halt toegeroepen moet worden.

Voor mij was derhalve de stap om openheid te geven noodzakelijk en dien ik de gemeente en Christus door hierin de kerkenraad voor te gaan. Het gaat me aan het hart hoe er wordt omgegaan met leden die het lef hadden om de kerkenraad aan te spreken op zijn taak in het bewaren van de kerk als veilige haven voor iedereen. Daar mogen zij niet de dupe van worden. Ik besef dat er onrust zal ontstaan in de gemeente, maar ik overweeg dat er een zuiverende werking kan uitgaan van transparantie. Wonden worden niet geheeld door weg te kijken en de doofpot gesloten te houden. Daarnaast wil ik herhaling in de toekomst voorkomen en daar is aanpassing van een kerkorde voor nodig. Want, alle goede bedoelingen ten spijt, het is juist door de kerkorde dat zaken als deze kunnen bestaan. De nieuwe conceptkerkordes GKV-NGK biedt daarin zelfs nóg minder bescherming nu ook de waarborgen voor een eerlijke rechtsgang zijn vervallen in deze kerkorde.

Redactie Mijnkerkinorde.nl

Gepubliceerd: 1 augustus 2019

Laatst bijgewerkt: 26 februari 2020